

О. Генрі

Останній листок

Дари волхвів

Оповідання

Останній листок

У невеликому кварталі на захід від Вашингтон-скверу вулиці переплуталися і помережилися на короткі смужки, що називаються проїздами. Ці проїзди утворюють дивні кути і вихилися. Одна вулиця там навіть перетинає саме себе рази два. Якомусь художнику вдалося відкрити вельми цінну властивість цієї вулиці. Припустимо, збирач з магазину, який чвалає нею з рахунком за фарби, папір і полотно, зустрине там самого себе, що йде геть, не отримавши жодного цента за рахунком!

Так от, люди мистецтва натрапили на неповторний квартал Гринич-Віллідж у пошуках вікон, що виходять на північ, покрівель XVIII століття, голандських мансард і дешевої квартирної плати. Потім вони перевезли туди з шостої авеню кілька олов'яних кухлів і одну-дві жаровні і заснували «колонію».

Студія Сью і Джонсі містилася нагорі триповерхового цегляного будинку. Джонсі – зменшувальне від Джоанна. Одна з них приїхала зі штату Мейн, інша з Каліфорнії. Вони познайомилися за табльдотом в одному ресторанчику на Восьмій вулиці і знайшли, що їх погляди на мистецтво, цикорієвий салат і модні рукави цілком збігаються. У результаті і виникла спільна студія.

Це було у травні. А у листопаді непроханий чужинець, якого доктора називають Пневмонією, почав вештатися колонією, торкаючись то одного, то іншого своїми крижаними пальцями. Вест-Ендом цей душогуб крокував сміливо, вражаючи десятки жертв, але тут, в лабіринті вузьких, порослих мохом провулків, він спроквола плентав нога за ногу.

Пана Пневмонію ніяк не можна було назвати галантним старим джентльменом. Мініатюрна дівчина, тендітно-вразлива від каліфорнійських зефірів, навряд чи могла вважатися гідним противником для старого гицеля з червоними кулаками і задишкою. Однак він звалив її з ніг, і Джонсі лежала нерухомо на фарбованому залізному ліжку, дивлячись крізь дрібні скельця голандського вікна на глуху стіну сусіднього цегляного будинку.

Одного ранку заклопотаний доктор змовницьким порухом кудлатих сивих брів викликав Сью в коридор.

– У неї один шанс... ну, скажімо, проти десяти, – сказав він, струшуючи ртуть у термометрі.
– І то, якщо вона сама захоче жити. Вся наша фармакопея втрачає сенс, коли люди починають схилитися до інтересів трунаря. Ваша маленька панянка вирішила, що їй вже не одужати. Про що вона думає?

– Йй... їй хотілося написати фарбами Неаполітанську затоку.

– Фарбами? Нісенітниця! Чи немає у неї на душі чогось такого, про що дійсно варто було б думати: наприклад, чоловіки?

– Чоловіки? – перепитала Сью, і її голос зазвучав скреготнув, як залізо на склі. – Невже чоловік вартий... Та ні, лікарю, нічого подібного немає.

– Отже, вона просто ослабла, – вирішив доктор. – Я зроблю все, що буду спроможний зробити як представник науки. Але, якщо мій пацієнт починає рахувати карети у своїй поховальній процесії, я відкидаю п'ятдесят відсотків від цілющої сили ліків. Якщо ви зможете домогтися, щоб вона хоч раз запитала, якого фасону рукава будуть носити цієї зими, я закладаюся, що у неї буде один шанс з п'яти, замість одного з десяти.

Після того як доктор пішов, Сью вибігла до майстерні і плакала в японську паперову серветочку доти, доки та не просякла вологою вщент. Потім

вона хоробро увійшла до кімнати Джонсі з креслярською дошкою, насвистуючи регтайм.

Джонсі лежала, повернувшись обличчям до вікна, ледь помітна під ковдрами. Сю припинила насвистувати, думаючи, що Джонсі заснула.

Вона прилаштувала дошку і почала малювати чорнилами ілюстрацію до журнального оповідання. Для молодих художників шлях до мистецтва буває вторований ілюстраціями до журнальних оповідань, якими молоді автори торують собі шлях до літератури.

Викнуючи для оповідання фігуру ковбоя з Айдахо в елегантних бриджах і з моноклем в оці, Сю почула тихий шепіт, що повторився кілька разів. Вона поквапом підійшла до ліжка. Очі Джонсі були широко відкриті. Вона дивилася у вікно і рахувала – рахувала навпаки.

– Дванадцять, – промовила вона, і трохи згодом: – Одинадцять, – а потім: – Десять і Дев'ять, а потім: – Вісім і Сім, – майже одночасно.

Сю подивилася у вікно. Що там можна лічити? Видно лише порожнє, сумовите подвір'я і глуху стіну цегляного будинку за двадцять кроків від вікна. Старезнийплющ з вузлуватим, підгнилим біля коріння стовбуром вкрив до половини цегляну стіну. Холодний подих осені зірвав листя з лози, і оголені скелети гілок чіплялися за подзьобані цеглини.

– Що там таке, люба? – запитала Сью.

– Шість, – ледь чутно відповіла Джонсі. – Тепер вони спадають набагато швидше. Три дні тому їх було майже сто. Голова паморочилася. А тепер це легко. От і ще один полетів. Тепер залишилося тільки п'ять.

– Чого п'ять, люба? Скажи своїй Сьюді.

– Листя. На плющі. Коли впаде останній лист, я помру. Я це знаю вже три дні. Хіба лікар не сказав тобі?

– Вперше чую таку дурість! – з чудово зіграним презирством відповіла Сью. – Яке відношення може мати листя на старому плющі до того, що ти одужаєш? А ти ще так любила цей плющ, бридка дівчинко! Не будь дурненькою. Та просто сьогодні доктор сказав мені, що ти скоро одужаєш... чекай, як же це він сказав?... що у тебе десять шансів проти одного. Але ж це не менше, ніж у кожного з нас тут, у Нью-Йорку, коли їдеш трамваєм або йдеш повз будівельний майданчик. Спробуй з'їсти трошки бульйону і дай твоїй Сьюді закінчити малюнок, щоб вона могла продати його і купити вина для своєї хворої дівчинки і свинячих котлет для себе.

– Вина тобі купувати більше не треба – - відповідала Джонсі, пильно дивлячись у вікно. – Ось і ще один полетів. Ні, бульйону я не хочу. Отже, залишається всього чотири. Я хочу бачити,

як впаде останній лист. Тоді помру і я.

– Джонсі, люба, – сказала Сью, схилившись над нею – - обіцяєш ти мені не відкривати очей і не дивитися у вікно, доки я не закінчу працювати? Я повинна здати ілюстрацію завтра. Мені потрібне світло, лише тому я не закриваю штору.

– Хіба ти не можеш малювати в іншій кімнаті?
– холодно запитала Джонсі.

– Мені б хотілося посидіти з тобою, – сказала Сью. – А ще я не бажаю, щоб ти дивилася на це дурне листя.

– Скажи мені, коли скінчиш, – закриваючи очі, вимовила Джонсі, бліда і нерухома, як скинута долі статуя, – тому що мені хочеться бачити, як впаде останній лист. Я втомилася чекати. Я втомилася думати. Мені хочеться звільнитися від усього, що мене тримає, – Летіти, летіти все нижче і нижче, як один з цих бідних, втомлених листків.

– Спробуй заснути, – - сказала Сью. – Мені треба покликати Бермана, я хочу писати з нього золотошукача-відлюдника. Я лише на хвилинку. Благаю, не ворущися, доки я не прийду.

Старий Берман був художник, який жив поверхом нижче їх студії. Йому було вже понад шістдесят, і борода, вся кучерями, як у Мойсея Мікеланджело, спадала у нього з голови сатира на тіло гнома. У мистецтві Берман був невдахою. Він все збирався написати шедевр, але навіть не

розпочав його. Вже кілька років він не писав нічого, крім назв крамничок, реклам і тому подібної мазанини заради шматка хліба. Він заробляв дещо, позуючи молодим художникам, яким професіонали-натурники були не по кишені. Він пив безупинно, але все ще говорив про свій майбутній шедевр. А загалом це був злий дідок, який знущався з всілякої сентиментальності і дивився на себе, як на собаку на ланцюгу, припнутого для охорони двох молодих художниць.

Сью знайшла Бермана, від якого виразно пахло ялівцевими ягодами, в його напівтемній комірчині нижнього поверху. В одному кутку двадцять п'ять років стояло на мольберті незаймане полотно, готове прийняти перші мазки шедевра. Сью розповіла старому про фантазію Джонсі і про свої побоювання щодо того, щоб вона, легка і тендітна, як листок, не полетіла від таких фантазій, коли втратить свій зараз німецький зв'язок зі світом. Старий Берман, чиї червоні очі дуже помітно сльозилися, розкричався, насміхаючись з таких ідіотських фантазій.

– Годі! – гримав він. – Чи можлива така дурість: помирати від того, що листя падає з проклятого плюща! Вперше чую! Ні, не бажаю позувати для вашого ідіота-відлюдника. Як ви дозволяєте їй забивати голову такою нісенітницею? Далебі, бідна маленька міс Джонсі!

– Вона дуже хвора і слабка, – сказала Сью, – і від лихоманки їй вступають у голову різні хворобливі фантазії. Дуже добре, містере Берман, – Якщо ви не хочете мені позувати, то й не треба. Проте, все ж думаю, що ви гидкий старий... гидкий старий базікало.

– Отакої, справжня жінка! – залементував Берман. – Хто сказав, що я не хочу позувати? Йди. Я йду з вами. Півгодини я тобі торочу, що хочу позувати. Бігме! Тут зовсім не місце хворіти такій гарній дівчинці, як міс Джонсі. Колись я напишу шедевр, і ми всі поїдемо геть звідси. Так, так!

Джонсі дрімала, коли вони піднялися нагору. Сью спустила штору аж до підвіконня і зробила Берману знак пройти в іншу кімнату. Там вони підійшли до вікна і з острахом подивилися на старий плющ. Потім презирнулися, не кажучи ні слова. Йшов холодний, затятий дощ навіл зі снігом. Берман у старій синій сорочці сів у позі золотошукача-відлюдника на перевернутий чайник замість скелі.

На інший ранок Сью прокинулась після короткого сну і побачила, що Джонсі не зводить тьмяних, широко розкритих очей зі спущеною зеленої штори.

– Підніми її, я хочу подивитися – - пошепки скомандувала Джонсі.

Сью втомлено підкорилося.

І що ж? Після зливи і дощкульних поривів вітру, що не вгамовувалися всю ніч, на цегляній стіні ще виднівся один листок плюща – останній! Досі темнозелений біля стеблинки, але зубчасті краї вже торкнула жовтизна тління і розпаду, поза тим, він хоробро тримався на гілці за двадцять футів від землі.

– Це останній, – сказала Джонсі. – Я думала, що він неодмінно впаде вночі. Я чула вітер. Він впаде сьогодні, тоді помру і я.

– Та боже збав! – вимовила Сью, схиляючись втомленою головою до подушки. – Подумай хоча б про мене, якщо не хочеш думати про себе! Що буде зі мною?

Але Джонсі не відповідала. Душа, яка лаштується відбути в таємничий, далекий шлях, стає чужою всьому на світі. Хвороблива фантазія заволодівала Джонсі все сильніше, разом з тим, як одна за одною рвалися всі ниточки, що пов'язували її з життям і людьми.

День минув, і навіть у сутінках вони бачили, що самотній лист плюща тримається на своїй стеблинці на тлі цегляної стіни. А потім, як настала темрява, знову здійнявся північний вітер, і дощ безперервно стукав у вікна, скочуючись з низької голандської покрівлі.

Щойно розвиднілося, нещасна Джонсі звеліла знову підняти штору.

Листок плюща досі залишався на місці.

Джонсі довго лежала, дивлячись на нього. Потім покликала Сью, яка розігрівала для неї курячий бульйон з допомогою газового пальника.

– Я була поганим дівчиськом, Сьюді – сказала Джонсі. – Мабуть, цей останній лист залишився на гілці для того, щоб переконати мене, яка я була бридка. Гріх бажати собі смерті. Тепер ти можеш дати мені трохи бульйону, а потім молока з портвейном... Хоча ні: принеси мені спочатку дзеркальце, а потім обклади мене подушками, і я буду сидіти і дивитися, як ти куховариш.

За годину вона сказала:

– Сьюді, сподіваюся колись написати маслом Неаполітанську затоку.

Вдень прийшов лікар, і Сью, вигадавши якийсь привід, вийшла за ним до передпокою.

– Шанси рівні, – сказав доктор, потискуючи худеньку, тремтячу руку Сью. – За умови гарного догляду ви отримаєте перемогу. А тепер я повинен відвідати ще одного хворого, внизу. Його прізвище Берман. Здається, він художник. Теж запалення легенів. Він вже старий і дуже слабкий, а форма хвороби тяжка. Надії немає жодної, але сьогодні його відвезуть до лікарні, там йому буде покійніше.

Наступного дня доктор сказав Сью:

– Вона поза небезпекою. Ви перемогли. Тепер харчування і догляд – і більше нічого не потрібно.

Того ж вечора Сью підійшла до ліжка Джонсі, яка із задоволенням дов'язувала яскраво-синій, абсолютно безглуздий шарф, і пригорнула її однією рукою – разом з подушкою.

– Мені треба дещо сказати тобі, біла мишко, – почала вона. – Містер Берман помер сьогодні в лікарні від запалення легенів. Він хворів лише два дні. Вранці першого дня швейцар знайшов бідолашного старого на підлозі в його кімнаті. Він був без свідомості. Черевики і весь його одяг просякли вологою і були холодні, як лід. Ніхто не міг зрозуміти, куди він виходив такої жахливої ночі. Потім знайшли ліхтар, що все ще світив, драбину, зрушену з місця, кілька покинутих кистей і палітру з жовтою і зеленою фарбами. Подивися у вікно, люба, на останній лист плюща. Тебе не дивувало, що він не тремтить і не ворухиться від вітру?... Так, люба, це і є шедевр Бермана – він намалював його тієї ночі, коли впав додолу останній справжній листок.

Переклад українською Віталія Лук'яненка.

Дари волхвів

Один долар вісімдесят сім центів. Це все, що було. Причому, шістдесят центів складали одноцентові монети, які їй вдалося кілька разів заощадити, зятято торгуючись з бакалійником,

продавцем овочів і м'ясником — так затято, що у неї аж щоки пашіли від німого усвідомлення того, що такий наполегливий з її боку торг здавався їм примітивною жадібністю. Делла перерахувала тричі. Як і раніше, все ті ж один долар і вісімдесят сім центів. Але завтра вже Різдво.

Що тут поробиш? Залишилося тільки впасти на стару потерту кушетку і заплакати. Власне, це Делла і зробила. Це ще раз підтверджувало приказку, що життя складається з ридань, схлипувань і посмішок, причому схлипування найчастіше переважають.

А поки господиня дому поступово переходить від одного стану до іншого, давайте поглянемо на саму оселю. Мебльована квартира за 8 доларів на тиждень. Це, звичайно, не повні злидні, але, дивлячись на все це, чомусь саме таке слово крутиться на язиці.

У вестибюлі унизу висить поштова скринька, до якої не протиснеться жоден лист, а змусити електричний дзвінок видати хоч якийсь звук, здається, не під силу жодному смертному. До всього цього додається табличка з написом «Містер Джеймс Діллінгем Янг».

Повне і звучне друге ім'я «Діллінгем» було доречним у період фінансового процвітання, коли його власнику платили 30 доларів на тиждень. Тепер, коли його дохід скоротився до 20 доларів, то

й ім'я ризикувало скоротитися до скромного і невибагливого «Д». Однак щоразу, коли містер Джеймс Ді-ллінгем Янг приходив додому до своєї квартири нагорі, місіс Джеймс Діллінгем Янг, вже знайома вам як Делла, зустрічала його міцними та ніжними обіймами і лагідно називала просто «Джим». І це було чудово.

Делла закінчила плакати і припудрила щоки. Вона стояла біля вікна і з сумом дивилася на сірого кота, який простував сірим парканом вздовж сірого заднього двору. Завтра Різдво, а у неї лише один долар вісімдесят сім центів на подарунок Джиму. Вона протягом багатьох місяців намагалася зекономити буквально кожен пенні, але це було все, що їй вдалося заощадити. З двадцятьма доларами на тиждень сильно не заощадиш. Витрати виявилися більшими, ніж вона розраховувала. З витратами завжди так. Всього один долар вісімдесят сім центів на подарунок для Джима. Для її милого Джима. Скільки радісних годин вона провела, розмірковуючи і вигадуючи, що ж таке гарне та потрібне йому подарувати. Щось прекрасне, рідкісне та першокласне, щось таке, що хоч трохи було б гідним її Джима.

На стіні між вікнами кімнати висіло вузьке дзеркало. Можливо, ви бачили такі в квартирах за 8 доларів. Лише дуже худа і дуже спритна людина має шанс отримати більш-менш точне уявлення про

свою зовнішність, спостерігаючи за послідовною зміною ракурсів і віддзеркалень у цій вузькій смужці. Але Делла, яка була тендітною та стрункою, прекрасно опанувала це мистецтво.

І тут раптом вона відскочила від вікна і кинулася до дзеркала. Її очі блищали, але обличчя втратило весь рум'янець секунд на двадцять. Швидко та спритно вона роз-пустила волосся, дозволивши йому розкрутитися на всю свою довжину.

До слова, у подружжя Джеймс Діллінгем Янг було два скарби, якими кожен з них дуже пишався. Перший — це золотий годинник Джима, який раніше належав його батькові, а до цього його дідові. Другим скарбом було волосся Делли. Якби цариця Савська жила в будинку навпроти, Делла б напевно час від часу розпускала і сушила свої прекрасні кучері біля вікна, щоб всі коштовності її Величності були лише бляклими брязкальцями на їх тлі. Якби цар Соломон був швейцаром у їхньому будинку і зберігав у підвалі всі свої багатства, Джим, проходячи повз, щоразу діставав би годинник з кишені, тільки щоб побачити, як той від заздрощів висмикує собі бороду.

І ось гарне волосся Делли спадає їй на плечі, виблискує та мерехтить, немов каскад каштанових річок. Воно спустилося нижче колін і оповило її, немов коштовна шовкова накидка. Нервуючи і

поспішаючи, вона знову швидко зібрала волосся в косу. На мить вона зупинилася, зронивши на старий потертий червоний килим кілька сльозинок.

Одягнувши свою стару коричневу куртку і натягнувши на голову старого коричневого капелюха, вона майнула спідницями і, все ще з блискучою іскринкою в очах, спустилася сходами і вибігла на вулицю.

Вона зупинилася перед вивіскою, на якій було написано: «Мадам Сафроні. Різноманітні товари з волосся». Делла стрімголов вбігла на другий поверх, і, все ще важко дихаючи, зібралася з духом. До слова, ця мадам з красивим ім'ям Сафроні була кремезною жінкою, дуже блідою і холодною, і навряд чи відповідала своєму витонченому і милозвучному імені.

«Ви купите моє волосся?» — запитала Делла.

«Я купую волосся, — відповіла мадам. — Зніміть капелюха, мені потрібно оглянути товар».

Знову замерхтів каштановий каскад кучерів.

«Дам за них двадцять доларів», — сказала мадам, зважуючи копицю волосся досвідченою рукою.

«Я згодна. Тільки швидше», — сказала Делла.

Наступні дві години для Делли пролетіли непомітно, вона була немов окрилена, вибачте за банальну метафору. Вона бігала магазинами у пошуках подарунка для Джима.

І ось нарешті вона знайшла те, що шукала. Так, це було створено саме для Джима, і більше ні для кого іншого. В жодному з магазинів такого не було, а вона, будьте певні, перевернула там все з ніг на голову. Це був платиновий ланцюжок для кишенькового годинника, простий і стриманий, що ще більше підкреслювало його високу якість, не відволікаючи увагу показними вибагливими візерунками. Такими і повинні бути дійсно хороші речі. Так, це було варте його Годинника. Як тільки вона побачила цей ланцюжок, то зрозуміла, що ця річ повинна належати Джиму. Врівноваженість та гідність — ці дві якості характеризували їх обох. Ланцюжок коштував Дел-лі двадцять один долар, і ось вона на radoцax вже поспішає додому з вісімдесятьма сімома центами у кишені. З таким ланцюжком на годиннику Джиму не соромно буде підказати час у будь-якій компанії. Яким би чудовим не був його годинник, Джим лише іноді крадькома поглядав на нього через старий потертий шкіряний ремінець, який він використовував замість ланцюжка.

Коли Делла дісталася додому, її сп'яніння радістю змінилося розважливістю і здоровим глуздом. Вона дістала свої щипці для завивання, запалила газову горілку і почала виправляти руйнування, викликані її щедрістю та любов'ю. Це завжди величезна та складна праця, любі друзі, я б

сказав, навіть титанічна.

Вже за сорок хвилин її голова була вкрита дрібними кучериками, що вони робили її неймовірно схожою на хлопчиська, який втік зі школи і прогулює уроки. Вона довго і уважно критичним поглядом розглядала своє відображення у дзеркалі.

«Що ж, якщо Джим одразу ж не вб'є мене, — сказала вона собі, — то придивившись краще, він скаже, що я схожа на дівчину з хору на Коні-Айленді. А що мені ще залишалось робити! Що я могла купити на один долар вісімдесят сім центів?»

О сьомій годині кава була вже зварена, а сковорідка стояла на дальній частині плити, розпечена і готова для смаження котлет.

Джим ніколи не запізнювався. Делла сховала ланцюжок для годинника в долоні і сіла обабіч столу ближче до вхідних дверей. Потім вона почула його кроки на сходах, і на мить зблідла. У неї була звичка тихенько промовляти коротенькі молитви щодо найпростіших щоденних речей, і ось тепер вона знову прошепотіла: «Будь ласка, Боженько, нехай він буде, як і раніше, думати, що я гарна».

Двері відчинилися і на порозі з'явився Джим. Він виглядав виснаженим і дуже серйозним. Бідному хлопчині було всього двадцять два роки, а йому вже потрібно було утримувати сім'ю! Йому

потрібне було нове пальто, а він був навіть без рукавичок.

Джим зупинився біля дверей, нерухомий, як сетер, який відчув запах перепелів. Його погляд був спрямований на Деллу, в ньому було щось, що вона не могла зрозуміти, і це її не на жарт налякало. В його погляді не було ні злості, ні подиву, ні несхвалення, ні жаху, ні будь-яких інших емоцій, до яких вона себе готувала. Він просто пильно дивився на неї з таким ось незрозумілим виразом на обличчі.

Делла підскочила зі стільця і кинулася до нього.

«Джим, дорогенький, — вигукнула вона, — не дивися на мене так. Я обрізала і продала своє волосся, тому що просто не могла змиритися з тим, що залишу тебе без подарунка на Різдво. Не хвилюйся, воно знову виросте, ти й оком не змигнеш. Зрозумій, я просто повинна була це зробити. Моє волосся росте дуже швидко. Просто скажи «Щасливого Різдва!», і будемо радіти. Ти навіть не уявляєш, який хороший... який гарний, прекрасний, чудовий подарунок я для тебе купила.

«Ти обрізала волосся?» — ледве вимовив Джим, ніби він ще не до кінця усвідомив цей очевидний факт.

«Обрізала і продала, — сказала Делла. — Я ж тобі подобаюся будь-яка, чи не так? Адже це, як і

раніше, я, нехай навіть і без кіс».

Джим з подивом оглянув кімнату.

«Тобто ти кажеш, що у тебе більше немає твого довгого волосся?» — запитав він з дурнуватим виглядом.

«Та не шукай вже його! — вигукнула Делла. — Я ж сказала тобі: я його продала — все, забудь про нього, воно продане, його більше немає. Ой, що ж ми стоїмо, адже на нас чекає різдвяна вечеря! Нумо, посміхнись і будь зі мною ласкавий, адже я зробила це заради тебе. Можливо, моє волосся і можна виміряти кількістю, — продовжувала вона з раптовою ніжною серйозністю в голосі, — але ніхто ніколи не зможе виміряти моє безкрайне кохання до тебе. То що, мені ставити на вогонь вечерю, Джиме?»

Джим, здавалося, нарешті вийшов зі ступору. Він обняв свою Деллу. А зараз дозвольте відволіктися буквально на десять секунд і поміркувати трохи в іншому напрямку. Вісім доларів на тиждень або мільйон на рік — яка різниця? На це питання математик або який-небудь інший розумник дасть вам неправильну відповідь. Волхви принесли коштовні дари, але про дещо забули. Але про це ми поговоримо далі.

Джим дістав пакунок з кишені пальто і кинув його на стіл.

«Не думай так про мене, Делл, — сказав він.

— Ніяка зачіска, хоч поголися, не змусить мене любити тебе бодай на крихту менше. Але якщо ти розгорнеш цей пакунок, ти зрозумієш, чому я так відреагував».

Тонкі тендітні пальчики швидко розірвали паперовий пакет. У кімнаті пролунав захоплений крик радості, який, на жаль, майже відразу змінився дівочими сльозами і риданнями, тож господареві квартири негайно довелося використовувати всі відомі йому засоби втіхи.

У пакунку були гребені — той самий набір гребінців (був навіть гребінець для начісування), на який Делла так довго дивилася у вітрині магазину на Бродвеї. Красиві гребені, повністю зроблені з панцира черепахи, з обідками, прикрашеними блискучим камінням — саме те, що і личить носити в красивому волоссі... якого вже немає. Це були дорогі гребені, вона знала це, і її серце стискалося ще сильніше від безнадійного бажання коли-небудь ними володіти. І ось тепер вони належали їй, але кучерів, у яких повинні були красуватися ці жадані прикраси, більше не було.

Вона притиснула їх до грудей, і за деякий час все ж знайшла у собі сили підвести очі, повні сліз, і з посмішкою сказати: «Моє волосся росте дуже швидко, Джим!»

А потім Делла схопилася, як ошпарене кошеня, і закричала:

«О, боже, я зовсім забула!»

Адже Джим ще не бачив свого прекрасного подарунка. Вона з радістю простягнула йому ланцюжок на розкритій долоні. Матовий дорогоцінний метал, здавалося, засяяв і загравав відблисками, наче віддзеркалюючи її щирі радість і захват.

«Хіба він не чудовий, Джиме? Я оббігала всі магазини в місті, щоб знайти його. Тепер ти будеш дивитися на годинник по сто разів на день. Витягай же скоріше свій годинник. Я хочу подивитися, як все це буде виглядати разом».

Але замість того, щоб виконати прохання, Джим впав на кушетку, заклав обидві руки на потилиці і посміхнувся.

«Делл, — сказав він, — давай відкладемо наші різдвяні подарунки на потім. Вони надто гарні, щоб користуватися ними зараз. Я продав годинник, щоб за отримані гроші купити тобі гребінці. Що ж, а тепер, гадаю, саме час зайнятися котлетами».

Волхви, як ви знаєте, були неабиякими мудрецами, саме вони і принесли дари новонародженому Ісусу. Від цього і пішла традиція дарувати різдвяні подарунки. Волхви були мудрими людьми, дари їх, без сумнівів, теж були мудрими, можливо, вони навіть домовились про заміну дарунку в разі його повторення або непридатності. І ось я розповів вам нічим не примітну історію про

двох дурних дітей, які у найне-розумніші спосіб пожертвували заради один одного своїми найбільшими скарбами. Але на замітку сучасним мудрецам скажу, що з усіх, хто приносить дари, ці двоє були наймудрі-шими. З усіх, хто підносить і отримує дари, подібні цим двом є справжніми мудрецами. Як не крути, вони сповнені мудрості. Вони і є справжні волхви.

Вождь червоношкірих

Спочатку все це здавалося непоганим задумом: але зачекай, я зараз все розповім по порядку. «Ми були на півдні, в Алабамі — Білл Дрісколл і я — коли ця ідея з викраденням спала нам на думку. Це було, як пізніше сказав сам Білл, «якимось тимчасовим запамороченням глузду», але це ми зрозуміли вже потім.

Було там містечко, пласке, немов той млинець, але називалося воно, звичайно ж, Круті Схили. І жили в ньому самісінькі простаки та самовдоволені селюки, яким би тільки хоровади водити навколо травневого стовпа.

У нас з Біллом було близько шести сотень доларів на двох, і нам потрібно було ще як раз дві тисячі доларів, щоб повернути наше хитре діло з міськими ділянками у Західному Іллінойсі. Ми обговорили наш план, сидячи на ганку готелю.

Любов до своїх чад, так ми собі міркували, має бути дуже розвинена в таких ось напів сільських громадах. Саме тому, і також з деяких інших причин, здійснити план з викраденням дитини тут нам здавалося набагато легше і розумніше, ніж там, де місцеві газетярі в таких випадках відразу ж піднімають неабиякий галас. Ми знали, що максимум, на що здатні Круті Схили, це вислати на пошуки па-ру-трійку констеблів і нікчемних сищиків, ну, може, ще опублікувати кілька тирад в якомусь посередньому місцевому «Фермерському тижневику». Тож все виглядало найкращим чином.

У якості жертви наш вибір впав на єдиного сина місцевого багатія на ім'я Ебенезер Дорсет. Татусь був шанованою у місті людиною, собаку з'їв на усіляких там іпотечних угодах і стягненні боргів по заставним, а ще він займався збором пожертвувань для церкви. Син його був років десяти, з фізіономією обліпленою веснянками, а волосся в нього було такого кольору, як обкладинка журналу, який ви зазвичай купуєте в кіоску, щоб погортати, поки чекаєте на свій потяг. Ми з Біллом були впевнені, що Ебенезер буде геть з-під шкури п'ястися, але заплатить нам викуп розміром дві тисячі доларів і ні на цент менше. Але зачекай, я зараз все розповім по порядку.

На відстані десь двох миль від Крутих Схилів була невелика гора, вкрита щільними кедровими

заростями. З іншого боку цієї гори була печера. У ній ми і сховали запаси провізії.

Якось увечері після заходу сонця ми проїжджали повз будинок старого Дорсета. Хлопчисько грався на вулиці, кидаючи каміння в кошеня, яке сиділо на паркані.

«Гей, хлоп'я! — сказав Білл, — Хочеш покататися та ще й солодощами пригоститися? У нас їх тут цілісінький пакет».

Хлопець спритно влучив камінцем точнісінько Біллу в око. «Це буде коштувати старому ще п'ятсот доларів зверху», — буркнув Білл, перелазячи через колесо воза.

Хлопчисько пручався і відбивався з такою силою, наче це був невеликий бурий ведмідь, але нам все ж таки вдалося зтягнути його до воза, і ми поспішно поїхали з місця злочину. Ми відвели його до печери. Коли стало темно, я відвіз воза назад до маленького селища, яке було в трьох милях від нашого табору, там, власне, ми його і роздобули, і потім повернувся до гори вже пішки.

Білл обробляв отримані в сьогоднішньому бою подряпини та синці. За величезним каменем біля входу до печери горі-ло багаття, і хлопчисько спостерігав за киплячим казанком з кавою. З копиці його рудого волосся стирчали два яструбиних пера. Коли я проходив повз, він тицьнув мене палицею зі словами:

«Ага! Проклятий блідолиций, та як ти посмів ступити на територію Вождя Червоношкірих, грози цих прерій?»

«Все добре», — сказав Білл, закочуючи штани і оглядаючи синці на ногах. «Це ми граємо в індіанців. У нас тут шоу цікавіше за самого Буффало Білла. Я ось Старий Генк, Мисливець, полонений великого Вождя Червоношкірих, і на світанку мені знімуть скальп. Егегей! Ти ба, цей малий дає жару».

Так, хлопчак, здавалося, дійсно розважався. Весела гра в печері змусила його забути, що він сам був полоненим. Він негайно охрестив мене Зміїним Оком, Шпигуном, і оголосив, що, коли його відважні одноплемінники повернуться зі стежки війни, мене підсмажать на багатті, як тільки зійде сонце.

Потім ми сіли вечеряти, і хлопчисько, з ротом, набитим беконом, хлібом, і підливою, почав без упину теревенити. Під час вечері він базікав щось на зразок цього:

«Так, мені це однозначно подобається. Я ще ніколи не стояв табором у лісі; у мене якимось був домашній опосум; на минулий день народження мені виповнилося дев'ять. Я ненавиджу ходити до школи. Щури з'їли шістнадцять курячих яєць у тітки Джиммі Телбота. Чи є в цих лісах справжні індіанці? Я хочу ще трохи підливи. А це правда, що

дерева хитаються і цим викликають вітер? У нас було п'ятеро цуценят. Чому в тебе такий червоний ніс, Генк? У мого батька сила силенна грошей. А зірки гарячі? В суботу я двічі дав прочуханки Еду Во-керу. Терпіти не можу дівчат. А ви знали, що жаб можна зловити тільки на мотузочку? А бики мукають? Чому апельсини круглі? А в печері є ліжка, щоб спати? У Амоса Мюррея шість пальців на нозі. Папуга може говорити, а ось мавпа і риба — ні. З чого складається дюжина?»

Кожні кілька хвилин він згадував, що був червоношкірим, який наводить жах на всю околицю, хапав свою рушницю, якою служила палиця, і підкрадався до входу в печеру, вигле-жуючи розвідників ненависних блідолицих. Час від часу він вигукував бойовий клич, від якого Старого Генка аж сіпало. Біллу якимось з самого початку діставалося від хлопчиська.

«О, великий Вождь Червоношкірих, — кажу я малому, — може, ти хочеш додому?»

А він мені:

«З якого це дива? Вдома нудно. Я ненавиджу ходити до школи. Мені подобається гратися на природі. Ти ж не повернеш мене додому, Зміїне Око, га?»

«Поки що ні, — відповів я. — Деякий час ми пробудемо тут, у печері».

«Дуже добре!» — вигукнув він. — Це буде

пречудово. Мені ще ніколи в житті не було так весело».

Ми лягли спати близько одинадцятої години. Ми розстелили кілька широких ковдр і поклали Вождя між нами. Ми не боялися, що він утече. Він ще три години не давав нам заснути, постійно підстрибуючи, хапаючись за свою рушницю, і звертаючись то до мене, то до Білла зі словами «Цить! Тихо, друже», тому що при кожному тріскоті гілки або шелесті листя його юній уяві здавалося, що до нас крадуться розбійники. Зрештою, я таки заснув неспокійним сном і мені наснилося, що мене викрав і прив'язав до дерева лютий пірат з рудим волоссям.

На світанку мене розбудив жахливий пронизливий вереск, який йшов від Білла. Це було не репетування і не виття, не крик і не ревіння, що характерні для чоловічого набору го-лосових зв'язок, — ні, це був просто ганебний, страхітливий, принизливий вереск, який видають жінки, коли бачать привидів або гусінь. Просто жахливо чути, як сильний, досвідчений, кремезний чоловік непристойно верещить у печері на світанку.

Я схопився, щоб подивитися, у чому ж там справа. Вождь Червоношкірих сидів на грудях у Білла, схопивши його за чуба. В іншій руці у нього був гострий мисливський ніж, яким ми нарізали бекон. І ось хлопчак старанно і дуже правдоподібно

намагається зняти Біллу скальп згідно з вироком, який він виніс йому напередодні ввечері.

Я забрав у дитини ніж і змусив його знову лягти. Але з цього моменту дух Білла був зломлений. Він ліг на свою сторону ліжка, але так і не зміг заснути, поки цей хлопчисько був з нами. Я задрімав на деякий час, але ближче до ранку я згадав, що Вождь обіцяв спалити мене на вогнищі, коли зійде сонце. Не те щоб я нервував або боявся, але все ж я сів, спершись на камінь, і розкурих свою люльку.

«Навіщо ти так рано встав, Сем?» — запитав Білл.

«Хто, я?» — відгукнувся я. «Та щось плече відлежав. Думав, посиджу і стане краще».

«Ой не бреш! — сказав Білл. — Ти боїшся. Цей малий шибеник обіцяв спалити тебе, коли зійде сонце, і ти боявся, що він зробить це. Можеш не сумніватися, що він би це і зробив, якби знайшов сірники. Хіба це не жахливо, Сем? Як ти думаєш, хто-небудь взагалі заплатить гроші, щоб повернути це пекельне створіння?»

«Звичайно, Білл, — сказав я. — Саме такий непосида — це якраз той тип дітей, яких батьки обожнюють. Що ж, ви з Вождем вставайте і готуйте сніданок, а я піднімуся на вершину цієї гори, і огляну місцевість».

Я піднявся на вершину нашої невеликої гори і

пробігся поглядом по прилеглим околицям, зокрема мій погляд зупинився на Крутих Схилах. Чесно кажучи, я очікував побачити дужих фермерів, озброєних косами і вилами, які прочісували місцевість у пошуках підлих викрадачів. Але те, що я побачив, було мирним пейзажем, десь далеко якийсь селянин намагався орати поле, підганяючи свого сірого віслюка. Ніхто не нишпорив уздовж річки, посланці не бігали туди-сюди, доставляючи новини, а точніше їх відсутність, убитим горем батькам. Та частина Алабами, яка була доступна моєму погляду, перебувала в ранковій ледачій сонливості. «Можливо, пропажу ще не виявили. Що ж, почекаємо!» — сказав я сам собі і почав спускатися до сніданку.

Коли я дістався печери, то виявив наступну картину: Білл притулювся до стіни і важко дихав, а хлопчик погрожував запустити в нього каменем, розміром з кулак.

«Він поклав розпечену картоплю мені на спину, — заголосив Білл, — а потім розчавив її ногою. За це я накрутив йому вуха. У тебе є рушниця, Сем?»

Я забрав у хлопчика камінь і сяк-так владнав конфлікт.

«Я з тобою ще розберуся», — прогарчав хлопчисько, з-під лоба дивлячись на Білла. «Ніхто ще не підняв руку на Вождя і уникнув покарання.

Стережися, блідолиций!»

Після сніданку малий вийняв з кишені шматок шкіри з нитками, обгорнутими навколо нього, і вийшов з печери.

«Що він уже знову задумав?» — запитав Білл з тривогою у голосі. «Ти ж не думаєш, що він втече, Сем?»

«Ой, щодо цього точно не варто турбуватися», — відповів я. «Очевидно, що він не дуже скидається на домосіда. Але нам потрібно підкоригувати наш план з викупом. Схоже, в Крутих Схилах не особливо турбуються через його зникнення. Але, можливо, вони ще просто не зрозуміли, що він зник. Його батьки могли подумати, що він ночував у якоїсь тітки Джейн або ще у когось із сусідів. У будь-якому разі, сьогодні вони вже мають зрозуміти, що його немає. Сьогодні ввечері ми повинні доставити повідомлення його татові з вимогою двох тисяч доларів за його повернення».

Якраз в той момент ми почули щось на зразок бойового кличу, такого як Давид, можливо, видавав, коли переміг Го-ліафа. Наш Вождь Червоношкірих розмахував над головою шкіряним клаптем, який він витягнув тоді з кишені.

Я зумів ухилитися, і почув важкий стукіт, за яким послідував подих Білла, на зразок того, який видає кінь, коли ви знімаєте з нього сідло. Камінь

розміром з яйце потрапив Біллу у голову прямо за лівим вухом. Він обм'як і впав у багаття, перевернувши на себе казанок з гарячою водою, яка призначалася для миття посуду. Я витягнув його і потім ще півгодини поливав його голову холодною водою.

Незабаром Білл піднявся, потер місце від удару за вухом і видав: «Сем, ти знаєш, хто мій улюблений біблійний персонаж?»

«Так, заспокойся» — сказав я. «Зараз ти оклигаєш і все буде добре».

«Цар Ірод», — продовжував він. «Ти ж не підеш і не залишиш мене тут одного, правда, Сем?»

Я вийшов з печери, піймав хлопчиська за комір і тряс його так сильно, що, здавалося, зараз в нього всі його веснянки повідпадають.

«Якщо ти не будеш поводитися як слід, — сказав я, — то я відведу тебе прямісінько додому. Ти будеш добре поводитися чи ні?»

«Я ж просто пустував», — похмуро буркнув він. «Я не хотів робити боляче Старому Генку. Але навіщо він мене вдарив?»

Я буду поводитися добре, Зміїне Око, тільки не відправляй мене додому і дозволь сьогодні пограти в “Чорного Скаута”».

«Я не знаю такої гри, — відповів я. — Це вже домовляйся з містером Біллом. Він твій сьогоднішній напарник по іграх. Я їду у справах на

деякий час. А тепер іди і помирися з ним, скажи, що тобі шкода, що ти зробив йому боляче, інакше зараз же підеш додому».

Я змусив його та Білла потиснути один одному руки, а потім відвів Білла вбік і сказав йому, що збираюся відправитися в Тополину Бухту, це невелике селище в трьох милях від нашої печери, щоб дізнатися про те, як на викрадення хлопчини відреагували в Крутих Схилах. Крім того, я подумав, що в той день найкраще буде відправити старому Дорсету лист з вимогою викупу та інструкціями, як здійснити оплату.

«Знаєш, Сем, — сказав Білл, — я завжди йшов з тобою пліч-о-пліч, готовий був прикрити твою спину, навіть оком не змигнувши, не страшні мені були ні пожежі, ні розбірки після наших ігор у покер, ні вибухи, ні поліцейські облави, ні навіть бурі й урагани. Я ще ніколи не втрачав самовладання, ніколи, чуєш, до тих пір, поки ми не викрали цього дрібного відірву. Він не на жарт мене бісить. Сем, ти ж не залишиш мене надовго з ним, правда?»

«Я повернуся сьогодні по обіді», — пообіцяв я. — Тож розважай цього малого пущівка і не давай йому нудьгувати, поки я не повернуся. А тепер давай напишемо листа старому Дорсету».

Ми з Біллом дістали аркуш паперу й олівець і почали працювати над нашим листом, в той час як

Вождь, натягнувши на себе ковдру, ходив туди-сюди, охороняючи вхід до печери. Білл зі сльозами на очах благав мене знизити суму викупу до півтори тисячі доларів замість двох. «Не те щоб я ставив під сумнів хвалену батьківську любов до своїх вилупків, — сказав він, — але ж вони люди, а не кожна людина готова буде розлучитися з двома тисячами доларів заради цього веснянкуватого двадцятикілограмового дикуна. Я згоден і на півтори тисячі доларів. Можеш навіть списати різницю на мій рахунок».

Тож, щоб втішити Білла, я погодився, і ми накрапали листа, який виглядав так:

«Ебенезеру Дорсету, есквайру¹:

Ваш син у нас, ми сховали його в одному місці, далеко від Крутих Схилів. Ні Вам, ні навіть найдосвідченішим сищикам не вдасться його відшукати. Єдині та беззаперечні умови, на яких ми готові його вам повернути, це: ми вимагаємо півтори тисячі доларів великими купюрами; гроші ви маєте залишити сьогодні опівночі в тому ж місці і в тій же коробці, що і вашу відповідь, деталі будуть описані далі. Якщо ви згодні з цими умовами, відправте свою відповідь у письмовій

---

¹ Есквайр — в Америці та Англії титул землевласника, поміщика.

формі садиноким посильним сьогодні о пів на дев'яту вечора. За Совиним Струмком, на дорозі у напрямку Тополиної Бухти стоять три великих дерева на відстані близько ста метрів один від одного, це поруч з огорожею біля пшеничного поля, з правого боку. Знизу стовпа огорожі, навпроти третього дерева, ви знайдете невелику картонну коробку. Посланець має покласти записку з вашою відповіддю в зазначеному місці і негайно повернутися до Крутих Схилів. Якщо ви спробуєте нас обдурити або не зможете виконати вимоги, зазначені вище, ви більше ніколи не побачите свого хлопчиська.

Якщо ви заплатите гроші відповідно до наших вимог, він буде повернутий вам цілий і неушкоджений протягом трьох годин. Ці умови є остаточними, і якщо ви не згодні з ними, подальші переговори не мають сенсу».

Два відчайдушних лиходії».

Я написав на конверті «Містеру Дорсету» і поклав листа до кишені. Коли я вже збирався йти, до мене підбіг хлопчисько і сказав:

«Зміїне Око, ти сказав, що я можу пограти в Чорного Скаута, поки тебе не буде».

«Граї, звичайно», — відповів я. — Білл буде грати з тобою. Що це за гра?»

«Я буду Чорним Скаутом, — сказав Вождь Червоношкірих, — мені потрібно поїхати і

попередити поселенців, що індіанці наступають. Мені набридло самому бути індіанцем. Тепер я хочу бути Чорним Скаутом».

«Що ж, чудово, — відповів я. — Як на мене, звучить досить безпечно. Думаю, містер Білл допоможе тобі відбити напад триклятих дикунів».

«Що я маю робити?» — запитав Білл, з підозрою дивлячись на хлопчину.

«Ти будеш моїм конем, — сказав Чорний Скаут. — Ставай на карачки. Бо ж як я доберуся до поселення без коня?»

«Треба його розважати, поки ми не провернемо цю справу, — сказав я. — Тож зроби глибокий вдих-видих і гарненько розімнися. Не нудьгуйте тут».

Білл став на карачки, і погляд у нього був такий, як у кролика, якого загнали у пастку.

«Як далеко до поселення, малюче?», — запитав він хриплим голосом.

«Дев'яносто миль, — відповів Чорний Скаут. — І ти повинен мчати, щоб ми дісталися туди вчасно. Ну, гайда, пішов!»

Чорний Скаут застрибнув Біллу на спину і вдарив п'ятами йому в боки.

«Заради всього святого, Сем, — завив Білл, — повертайся, як тільки зможеш. Треба було за нього тисячу просити, не більше. Гей, пацан, а-ну припини мене торсати, а то я зараз встану і сам тебе

гарненько пну!»

Я дістався до Тополиної Бухти, зазирнув на пошту, зайшов до кількох магазинів, переговорив з приїжджими бовдурами-торговцями. Один вусань розповів мені, що чув, що у Крутих Схилах всі стурбовані, що хлопчик старого Ебенезера Дорсета загубився, а, може, був навіть викрадений. Це було все, що я хотів знати. Я купив трохи тютюну для своєї люльки, ненароком поцікавився, в яку ціну нині порох, непомітно кинув свого листа до поштової скриньки та й пішов собі. На пошті мені сказали, що листоноша прийде через годину, щоб забрати пошту на Круті Схили.

Коли я повернувся до печери, ні Білла, ні хлопчиська ніде не було. Я оглянув околиці і навіть раз чи два ризикнув голосно погукати їх, але відповіді не було.

Тож я закурив люльку, сів на камінь і вирішив зачекати.

Приблизно через півгодини у кущах щось зашурхотіло, і Білл вийшов на галявину перед печерою. На невеликій відстані позаду нього йшов наш хлопчисько, тихо, крадькома, як справжній розвідник, фізіономія його так і світилася від радості. Білл зупинився, зняв капелюха і витер обличчя червоною хусткою. Пацан завмер в декількох метрах позаду нього.

«Сем, — винувато сказав Білл, — можеш

вважати мене зрадником, якщо хочеш, але я більше не міг терпіти. Я дорослий чоловік, який вміє постояти за себе, але бувають моменти, коли все котиться під три чорти і просто опускаються руки. Я позбувся хлопчика. Я відправив його додому. Все скінчено. У старі часи були мученики, — продовжив Білл, — які вмирили болісною смертю, але не відмовлялися від того, у що вірили і чого бажали. Але ніхто з них ніколи не зазнавав таких нелюдських тортур, як я. Я намагався бути вірним нашому злодійському кодексу, але усьому є межа, Сем».

«Що сталося, Білл?» — запитав я його.

«На мені скакали верхи, як на коні, — з тремтінням у голосі сказав Білл, — дев'яносто миль до “поселення”, Сем, і ми жодного разу не зупинилися перепочити. Потім, коли поселенці були врятовані, мені дали овес. Знаєш, Семе, пісок навряд чи можна назвати прийнятним заміном вівса. Потім, протягом години, мені довелося пояснювати пущвінку, чому в дірках нічого немає, як дорога може йти в обидві сторони і чому трава зелена. Я кажу тобі, Сем, ні одна людина цього не витримає. Я взяв його за комір і стягнув вниз з гори. Всю дорогу він штовхав мене, у мене всі ноги у синцях, Сем. Я ще він навіть вкусив мене пару-трійку разів за руку».

«Все, його більше немає, — продовжував

Білл, — він пішов додому. Я показав йому дорогу до Крутих Схилів і дав такого стусана під зад, що він навіть пролетів вперед кілька метрів. Мені шкода, що ми не отримаємо викуп, але або так, або шукайте нещасного Білла Дрісколла у божевільні.

Білл сопів і важко дихав, але на його рум'яному обличчі було просто неймовірне умиротворення і задоволення.

«Білле, у твоїй родині були серцеві захворювання?»

«Ні, — відповів Білл, — нічого хронічного, лише кілька випадків малярії та нещасних випадків. А що?»

«Тоді, думаю, ти можеш, обернутися, — сказав я, — і подивитися назад».

Білл повернувся, побачив хлопчика, зблід, плюхнувся на землю і почав чомусь безвольно повзати, щипати траву та збирати дрібні гілочки. Протягом години він був у такому стані, я вже навіть почав хвилюватися, а чи не з'їхав він з глузду. Потім я сказав йому, що якщо все піде за планом, то ми отримаємо викуп вже до півночі і покінчимо з усім цим, якщо старий Дорсет погодиться на наші умови. Тому Білл взяв себе в руки, навіть зміг видавити слабку посмішку і дав обіцянку хлопчині пограти з ним, зображуючи росіян у японській війні, як тільки трохи отямиться.

У мене наготові вже був план, як нам

забрати викуп без ризику бути спійманими, план, гідний професійних викрадачів. Дерево, під яким потрібно було залишити лист з відповіддю — а пізніше і сам викуп — було близько до огорожі біля дороги, а за нею були лише голі поля з усіх боків. Якщо констеблі влаштують засідку і спостерігатимуть за тим, хто прийде за запискою, вони зможуть легко ще здалеку побачити, як цей хтось перетинає поле або йде по дорозі. Та не так сталося як гадалося, хлоп'ята! О пів на дев'яту я вже завбачливо сидів на тому самому дереві, сховавшись у гілках, немов деревна ропуха, і чекав, коли прибуде посланець від старого Дорсета.

Точно в призначений час, якийсь підліток на велосипеді, з'їхавши з дороги, знайшов картонну коробку біля підніжжя огорожі, поклав до неї папірець і поїхав назад у бік Крутих Схилів.

Я зачекав годину, і, вирішивши, що небезпека минула, почав спускатися. Я зістрибнув з дерева, забрав записку, прокрався вздовж паркану до самого лісу, і через півгодини вже був біля печери. Я розгорнув записку, сів ближче до ліхтаря і прочитав її Біллу. Лист був написаний чорнилами, почерк був звичайно корявий, але суть написаного була такою:

«Двом відчайдушним лиходіям.

Панове, сьогодні я отримав вашого листа щодо викупу, який ви вимагаєте за повернення мого

сина. Я вважаю, що ваші вимоги дещо перебільшені, тому я роблю вам зустрічну пропозицію, яку, як я схильний вірити, ви приймете. Ви приводите Джонні додому і платите мені двісті п'ятдесят доларів готівкою, і тоді я згоден забрати його у вас. Краще приходьте вночі, тому що сусіди свято вірять, що він безслідно зник, і я не можу ручатися за те, що вони зроблять з тим, хто приведе його назад.

З глибокою повагою,
Ебенезер Дорсет».

«Пірати всієї Пензанії! — вигукнув я. — Ну, не нахаба, га, Білл?»

Але тут я глянув на Білла й осікся. Він дивився на мене благаючим поглядом, який був красномовнішим за тисячі слів.

«Сем, — сказав він, — ну що таке на сам кінець ці двісті п'ятдесят доларів? У нас є гроші. Ще одна ніч з цим шибеником, і дорога мені тільки до психлікарні. Крім того, я думаю, що містер Дорсет, бережи бог цього істинного джентльмена, зробив нам дуже вигідну пропозицію. Невже ми упустимо цей шанс, Семмі?»

«Сказати по правді, Білл, — задумливо відповів я, — це маленьке чортеня теж трохи діє мені на нерви. Так і бути, ми відведемо його додому, заплатимо викуп і приберемося звідси подалі.

Ми відвели його додому тієї ж ночі. Ми ледве умовили його піти додому, довелося наплести йому, що батько купив йому рушницю зі срібною насічкою та мокасини, і що завтра ми підемо полювати на ведмедів.

Рівно опівночі ми постукали в парадні двері Ебенезера. Саме в цей момент я повинен був забирати півтори тисячі доларів з коробки під деревом, згідно з нашим попереднім планом, але ось він, Білл, відраховує двісті п'ятдесят доларів і віддає їх Дорсету.

Коли хлопчик зрозумів, що ми збираємося залишити його вдома, він закричав як різаний і вчепився в ногу Білла, наче та пиявка. Його батько поступово відривав його від Біллової ноги, як пластир.

«Як довго ви зможете утримувати його?» — запитав Білл.

«Звичайно, я вже не такий сильний, як раніше, — відповів старий Дорсет, — але думаю, хвилин десять фори у вас є».

«Більше і не треба, — випалив Білл. — Через десять хвилин я вже перетну всі центральні, південні та західні штати і буду на кордоні з Канадою».

Незважаючи на непроглядну темряву і зайву вагу Білла — та й бігун я був кращий за нього —

він вже був за півтори милі від Крутих Схилів,
перш ніж я зміг його наздогнати.